

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Obo/28/2016
Identifikačné číslo spisu: 7012200041
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7012200041.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Ivany Izakovičovej, v spore žalobcu: AZET, s.r.o., Humenné, so sídlom 066 01 Lackovce 69, IČO: 36 443 042, zast. JUDr. Juraj Kus, advokát, Nám. Osloboditeľov 10, 071 01 Michalovce, proti žalovanému: JUDr. Jana Závodská, so sídlom Alžbetina 3, 040 01 Košice, správkyňa konkurznej podstaty úpadcu Chemkostav HSV Humenné, a.s., Štefánikova 18, Humenné, IČO: 00 605 999 o zaplatenie sumy 139.926,97,-Eur s príslušenstvom, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, č. k. 5Cbi/1/2012 - 436 z 12. júla 2016, takto

rozhodol:

Odvolací súd m e n í napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach, č. k. 5Cbi/1/2012 - 436 z 12. júla 2016 tak, že žalobu z a m i e t a .

II. Žalovaná má n á r o k na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania.

Odôvodnenie

. Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 5Cbi/1/2012 - 436 z 12. júla 2016 (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uložil povinnosť označenej žalovanej JUDr. Jana Závodská, so sídlom Alžbetina 3, Košice, správkyňa konkurznej podstaty úpadcu Chemkostav HSV, Humenné, a.s., Štefánikova 18, Humenné, zaplatiť žalobcovi 139.926,97,-Eur s 13% úrokom od 15.04.2003 do zaplatenia a uložil jej povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania, ktorých výška bude určená po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

2. Žalobca sa domáhal priznania žalovanej sumy od správcu konkurznej podstaty titulom náhrady škody z dôvodu, že tento zahrnul do konkurznej podstaty motorové vozidlo žalobcu a toto vylúčil z podstaty až na základe právoplatného rozhodnutia súdu, po 1004 dňoch, kedy ho žalobca nemohol používať. Škodou vyčíslil ako ušlý zisk z možného prenajatia vozidla p. R. za nájomné 6.320,- Sk na deň.

3. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil súd prvej inštancie podľa § 6 ods. 2, ust. § 19 ods. 1 a § 8 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v platnom znení (ďalej ZKV) v spojení s § 420

Občianskeho zákonníka (ďalej OZ), pričom uzavrel, že vykonaným dokazovaním bolo nepochybne preukázané, že úpadca v deň vyhlásenia konkurzu nebol vlastníkom sporného vozidla. Správca pri zápise majetku do podstaty síce postupoval v súlade s ust. § 19 ods. 1 ZKV, kedy pri zostavovaní súpisu konkurznej podstaty vychádzal z potvrdenia dopravného inšpektorátu, ale správcovi boli dňa 14.04.2003 doručené protokoly, z ktorých vyplýva vlastníctvo žalobcu k motorovému vozidlu a týmto dňom mu ako osobe znalej práva a vykonávajúcej funkciu správcu s odbornou starostlivosťou muselo byť zrejmé, že vozidlo nemalo byť zapísané do súpisu konkurznej podstaty. Napriek tomu vozidlo vlastníkovi nevydal a súd prvej inštancie s poukazom na § 8 ods. 2 ZKV v spojení s § 420 OZ uznal žalobu ako dôvodnú.

4. Súd prvej inštancie konštatoval, že porušením povinnosti je aj porušenie povinnosti vykonávať funkciu riadne a odborne a keby správca vydal motorové vozidlo vlastníkovi dňom 14.04.2003, bol by predišiel vzniku škody. V tomto vzhľadom zavinenie správcu a konštatoval, že toto pochybenie nemožno prenášať na súd, ktorý rozhodoval o vylúčení veci. Keďže nemohol žalobca v období od 23.05.2002 do 15.02.2005 realizovať svoje vlastnícke právo a predmetné vozidlo patrí medzi vozidlá vyššej strednej triedy s nadštandardnou výbavou a požičovne účtujú za jeden deň 6.320,-Sk, čo vyplýva z cenníkov pripojených v spise, priznal mu požadovanú výšku náhrady škody zodpovedajúcu obdobiu 672 dní po 6.320,-Sk za deň, spolu 140.970,90,-Eur. K priznanému úroku žiadne odôvodnenie súd prvej inštancie neuviedol.

5. Proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie podala odvolanie JUDr. Jana Závodská, správca podstaty úpadcu Chemkostav HSV, Humenné, a.s., a žiadala, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil a žalobu zamietol. Z odôvodnenia vyplýva, že odvolanie podáva proti obom výrokom napadnutého rozhodnutia, t. j. výroku o uloženej povinnosti, ako aj o povinnosti nahradiť trovy konania. Odvolanie odôvodnila podľa § 365 CSP písm. a), d) a h), že neboli splnené procesné podmienky, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a napokon, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

6. Vadu nedostatku procesných podmienok vidí odvolateľka v tom, že súd konal s osobou bez pasívnej vecnej legitímácie, keďže žalovaná tak, ako je uvedená v rozsudku súdu prvej inštancie, nie je vo veci pasívne vecne legitimovaná. Žalobca svoj nárok opiera o ust. § 420 OZ, pričom zákonným predpokladom vyhovie takémuto nároku je preukázanie porušenia právnej povinnosti, vznik škody, jej výška a príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody. Žalobca odvíja svoj nárok od porušenia povinnosti správcu konať s odbornou starostlivosťou, pričom správca mal porušiť § 19 ZKV. Pri aplikácii § 420 Obč. zák. však odvolateľka poukazuje na to, že ona ako aktuálny správca úpadcu nevykonala súpis, ani jej neboli predložené protokoly, nebola to ona ktorá nevydala vozidlo po predložení protokolov a poukázala na to, že svoju pasívnu legitímáciu namietala už na pojednávaní dňa 28.06.2016. Nebola to osoba súčasnej správy, ktorá mala spôsobiť tvrdenú škodu žalobcovi. Súd mal teda konať s tým správcem, o ktorom žalobca tvrdí, že porušil svoju povinnosť.

7. Konanie má tiež inú vadu, ktorá mohla mať za následok neprávne rozhodnutie veci, a to z dôvodu, že už dovolací súd v rozhodnutí v prejednávanej veci pod sp. zn. 1MObdV/3/2010 výslovne uviedol, že žalovaný pri zapísaní veci do súpisu konkurznej podstaty postupoval s odbornou starostlivosťou, pričom vec tvorila súčasť konkurznej podstaty až do právoplatného rozhodnutia súdu o jej vylúčení. Právny názor súdu je pre súd nižšej inštancie záväzný, avšak súd prvej inštancie ho nerešpektoval.

8. Žalobca žiadal uložiť povinnosť z tvrdeného porušenia na základe osobnej zodpovednosti správcu, pričom však žaluje subjekt úpadcu spôsobom zodpovedajúcim právnej úprave žalovania týchto subjektov. Ak súd prvej inštancie uložil povinnosť subjektu odlišnému od osoby, ktorá podľa odôvodnenia rozhodnutia má zodpovednosť niest' a byť zaviazaná, t. j. správcovi ako fyzickej osobe s osobnou zodpovednosťou, pričom tento postup nejakým spôsobom nevysvetlil, je rozhodnutie nepreskúmateľné.

9. Nesprávne právne posúdenie veci odvolateľka vzhľadom na nerešpektovaní už predtým vyslovených záverov odvolacieho a dovolacieho súdu, ako aj tým, že súd prvej inštancie neaplikoval ustanovenia §

17, 18 a 19 ZKV, ktoré ukladajú správcovi konkurznej podstaty povinnosti, na ktoré je povinný v rámci výkonu svojej činnosti prihlíadať. Rozhodnutie žiadala v odvolacom konaní zmeniť a žalobu zamietnuť.

10. K odvolaniu žalovanej sa vyjadril žalobca a poukázal na to, že vec už bola právoplatne rozhodnutá prvým rozsudkom č. k. 9Cbi/129/2005 - 104 zo dňa 13. mája 2008 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho súdu z 27. februára 2009 pod sp. zn. 5Obo/85/2008. Tieto rozhodnutia následne zrušil dovolací súd na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora. Poukázal na to, že aj v týchto rozhodnutiach bola uložená povinnosť na zaplatenie žalovanému správcovi, a nie úpadcovi, a teda námietka žalovaného týkajúca sa pasívnej vecnej legitímácie neobstoí. V súvislosti s rozhodnutím dovolacieho súdu, ktoré bolo založené na mimoriadnom dovolaní, poukázal na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 09.06.2015, v ktorých sa sťažovatelia domáhali nárokov v súvislosti so zrušením právoplatných rozhodnutí na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora ako nezákonného opravného prostriedku (rozhodnutia vo veci Draft - ova, a.s., PSMA, spol. s r.o., COMPCAR, s.r.o.). Z judikatúry ESLP žalobca dovodzuje, že predchádzajúce rozhodnutie dovolacieho súdu je v rozpore s ustálenou judikatúrou ESLP.

11. Na vyjadrenie žalobcu stručne reagovala žalovaná zopakovaním argumentácie obsiahnutej v odvolaní s poukazom na to, že aj podľa súčasnej procesnej právnej úpravy v Civilnom sporovom poriadku je jedným z mimoriadnych opravných prostriedkov dovolanie generálneho prokurátora a nemôže ísť v prípade, že strana sporu využije dovolený prostriedok ochrany, o nedovolené konanie.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) podľa § 470 ods. 1, 4 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP) a oprávnenou osobou, proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie, po nariadení pojednávania v súlade s § 385 ods. 1 CSP, viazaný rozsahom odvolania, odvolacími dôvodmi a zisteným skutkovým stavom súdom prvej inštancie (§ 379, § 380 ods. 1, § 383 CSP), prejednal odvolanie a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je opodstatnené.

13. Odvolací súd vec prejednal na pojednávaní dňa 27. júna 2017 za osobnej prítomnosti žalovanej a v neprítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu, ktorý svoju neúčast' ospravedlnil a vyjadril súhlas s prejednaním veci v jeho neprítomnosti.

14. Predmetom odvolania je rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým priznal žalobcovi nárok na zaplatenie sumy 139.926,97 Eur s príslušenstvom žalovanou JUDr. Janou Závodskou so sídlom Alžbetina 3, 040 01 Košice, správkyňou konkurznej podstaty úpadcu Chemkostav HSV Humenné, a.s., Štefánikova 18, Humenné. V konaní spornou zostáva otázka pasívnej vecnej legitímácie žalovaného správcu, a oprávnenosti nároku na náhradu škody z jeho konania, ktorú už riešil (a záväzný právny názor vyjadril) v priebehu konania súd dovolací, a vo svojom rozhodnutí jeho názor súd prvej inštancie nerešpektoval.

15. K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty (čl. 1 ods. 1 ústavy, napr. PL. ÚS 36/95), ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. To znamená okrem iného aj to, že každý adresát právnej normy sa môže dôvodne spoliehať na to, že všeobecný súd nielenže bude platné právo aplikovať, ale i na to, že bude rešpektovať právny názor, ktorým je viazaný, ak mu takúto povinnosť ukladá zákon. Opačný prístup už sám osebe predstavuje porušenie základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivý proces.

16. Ani nezávislosť sudcov všeobecných súdov pri ich rozhodovaní podľa § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch a príslušenstve“) nie je absolútna a bez akýchkoľvek hraníc a podmienok. Keby sa nezávislosť chápala tak, že sudca môže rozhodnúť hocíjako, viedlo by to k svojvôli, pretože v takom prípade by sudca sám tvoril právo podľa svojich predstáv a vystupoval by ako zákonodarca. V právnom štáte to nemožno takto vysvetľovať. Sudca musí rozhodovať v súlade so zákonom, teda je povinný rešpektovať i zákonom stanovené hranice pre jeho rozhodovanie. Takouto

hranicou stanovenou zákonom je aj povinnosť rešpektovať zásah do obsahového rozhodovania zo strany iného súdu, ak takéto obmedzenie vyplýva zo zákona.

17. V tomto prípade bolo takýmto zákonným ustanovením ust. § 243d OSP a v súčasnosti § 455 CSP, ktoré jednoznačne ustanovujú, že ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie na nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom dovolacieho súdu. Pokiaľ teda dovolací súd v odôvodnení zrušujúceho rozhodnutia uvedie, z akého právneho názoru pri rozhodovaní vychádzal, teda prečo považoval rozhodnutie súdov nižšej inštancie za nesprávne, prípadne uvedie, v čom spočívajú nedostatky v jeho skutkových záveroch a dokazovaní, je súd prvej inštancie takýmto vysloveným právnym názorom dovolacieho súdu viazaný. Súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom, tak po stránke hmotnoprávnej (napríklad z hľadiska toho, ktorý právny predpis má byť aplikovaný, prípadne ako ho treba interpretovať), ako aj po stránke procesnoprávnej (napríklad z aspektu odvolacím súdom vytýkaných väd dokazovania, iných väd majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci).

18. Pre úplnosť treba uviesť, že súd prvej inštancie nie je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu zaujatým v zrušujúcom rozhodnutí, keď po zrušení napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie sa skutkový základ zmení natoľko, že je vylúčená aplikácia právneho názoru odvolacieho a dovolacieho súdu na nový skutkový základ (čo vo veci prejednávanej nenastalo).

19. Právna teória i súdna prax rozoznávajú dva základné typy záväznosti rozhodnutí najvyššieho súdu, a to záväznosť kasačnú (inštančnú, v tej istej veci) a záväznosť precedenčnú (judikátornú). V prejednávanej veci krajský súd postupoval priamo v rozpore s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. I MObdV/3/2010 zo dňa 24. novembra 2011, ktorým bolo zrušené jeho predchádzajúce rozhodnutie v tej istej veci, teda úmyselne porušil kasačnú záväznosť rozhodnutia najvyššieho súdu obsiahnutú v § 243d ods. 1 OSP (aktuálne formulovanú v § 455 CSP).

20. Pre konanie po zrušení rozhodnutia dovolacím súdom platí bezvýnimčne zásada viazanosti nižšieho súdu vysloveným právnym názorom dovolacieho súdu. Požiadavky na reflektovanie kasačného rozhodnutia v následnom rozhodnutí krajského (okresného) súdu sú totiž výrazne prísnejšie, než je tomu tak v prípade „púhej“ záväznosti precedenčnej. Zatiaľ čo v prípade tzv. precedenčnej záväznosti rozhodnutí najvyššieho súdu existuje možnosť, aby všeobecný súd rôzneho stupňa (ne)reflektoval právne závery najvyššieho súdu tým, že v dobrej viere predostrie konkurujúce úvahy a začne s judikátom zmysluplný právny dialóg, kasačná záväznosť môže (pochopiteľne len za nezmeneného skutkového stavu) byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia najvyššieho súdu (uznesenie Najvyššieho súdu SR č. k. 2 Cdo 155/2011 z 21.12.2011).

21. K argumentácii žalobcu, že rozhodnutie najvyššieho súdu bolo dôsledkom mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora a takýto opravný prostriedok bol podľa žalobcu neprípustný, odvolací súd uvádza, že túto nepovažuje za aplikovateľnú v preskúmvanej veci. Rozhodnutia ESLP, na ktoré žalobca poukazuje, boli prijaté v roku 2015, t.j. 4 roky po rozhodnutí dovolacieho súdu v prejednávanej veci, pričom napriek určitej rozhodovacej línii ESLP (nie bezvýnimочnej), nemožno pochybovať o legálnosti a prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Svedčí o tom aj skutočnosť, že aj po rekodifikácii civilného procesu (k účinnosti CSP odo dňa 1.7.2016) bol tento opravný prostriedok ako výnimочný prostriedok právnej ochrany prevzatý do ust. § 458 CSP, a teda nemožno dospieť k záveru, že by rozhodnutia najvyššieho súdu vydané v minulosti na základe podnetu generálneho prokurátora mali byť automaticky považované za nezákonné, či nevhodné rešpektovania, v zmysle naznačenej kasačnej záväznosti rozhodnutí súdov vyššej inštancie. V predmetnej veci najmä za predpokladu, že dôsledkom zrušujúceho rozhodnutia dovolacieho súdu bolo dosiahnutie stavu právnej istoty a odstránenie vady nerešpektovania ustálenej judikatúry súdmi nižšieho stupňa, podstatnými pre posúdenie kľúčovej právnej otázky - zodpovednosti správcu.

22. Aj s poukazom na vyššie uvedené dôvody potreby zachovania právnej istoty, kedy už vo veci nie je spornou žiadna právna otázka, nenastala zmena skutkového stavu ani potreba jeho prehodnotenia s

ohľadom na už vyslovený záväzný právny názor dovolacieho súdu, nie je teda dôvod vec zrušiť a vrátiť súdu prvej inštancie a odvolací súd pristúpil k prejednaniu veci a zmene prvoinštančného rozhodnutia.

23. Odvolací súd pre jednoznačnosť a zrozumiteľnosť záverov, smerujúcich k potrebe zamietnuť žalobu, rekapituluje priebeh konania a zdôrazňuje podstatné momenty súvisiace s pasívnou vecnou legitímáciou žalovaného nasledovne:

24. Podaním doručeným Krajskému súdu v Košiciach dňa 14.09.2005 domáhal sa žalobca (v danom čase CHEMKOSTAV TRADING, s.r.o.) zaplata sumy 6.345.280,- Sk s príslušenstvom od označeného JUDr. Alexandra Krajňáka, správcu konkurznej podstaty úpadcu Chemkostav HSV, Humenné, a.s.. Zo samotného žalobného návrhu vyplýva, že žalobca podáva „žalobu na náhradu škody spôsobenej fyzickou osobou porušením právnej povinnosti podľa § 420 Občianskeho zákonníka“. Zo žalobného návrhu ďalej vyplýva, že žalobca podáva žalobu o náhradu škody spôsobenú porušením právnej povinnosti žalovaného.

25. Z obsahu spisu vyplýva, že uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 6K 51/02 zo dňa 23.05.2002, bol na majetok úpadcu Chemkostav HSV, Humenné, a.s. vyhlásený konkurz a za správcu konkurznej podstaty úpadcu Chemkostav HSV, Humenné, a.s. bol menovaný JUDr. Alexander Krajňák. Žalobca uvádzal, že žalovaný v deň vyhlásenia konkurzu nebol vlastníkom motorového vozidla, ktoré správca konkurznej podstaty zahrnul do konkurznej podstaty, keďže na základe Zmluvy o prevode práva a povinnosti z leasingovej zmluvy č. LZF/98/00002 sa stal vlastníkom motorového vozidla dňa 15.05.2001 žalobca. Ďalej svoj nárok odvíjal od skutočnosti, že po vyhlásení konkurzu podal proti žalovanému žalobu o vylúčenie z konkurznej podstaty, pričom Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 2Cbi/12/02 - 46 zo dňa 10.12.2003 uložil žalovanému správcovi vylúčiť z konkurznej podstaty uvedené vozidlo, a toto rozhodnutie Najvyšší súd v konaní sp. zn. 5Obo/56/2004 rozsudkom zo dňa 15. februára 2005 potvrdil.

26. Nárok na náhradu škody žalobca opiera o skutočnosť, že v čase zadržania vozidla nemohol ako vlastník realizovať svoje vlastnícke právo, nemohol vozidlo slobodne držať, užívať a disponovať ním po dobu od 23.05.2002 do momentu vrátenia vozidla dňa 15.02.2005. Nárok vyčíslil s poukazom na § 443 O. s. p. ako výšku škody na veci, ako cenu obvyklú za požičiavanie rovnakého alebo porovnateľného vozidla, ktorú určil ako sumu 6.320,-Sk na jeden deň podľa obvyklej ceny požičiavania áut v autopožičovniach.

27. Vo svojej obrane žalovaný uviedol, že v čase vyhlásenia konkurzu bolo vlastníctvo k danej veci - motorovému vozidlu sporné a až žalobou o vylúčenie motorového vozidla súdy určili povinnosť vec z podstaty vylúčiť. Zároveň s poukazom na ust. § 420 ods. 1 OZ poukazoval na to, že v čase tvrdeného porušenia povinnosti neboli naplnené základné predpoklady na vznik nároku na náhradu škody. Za dôležitú okolnosť považoval aj to, že z účtovných podkladov nevyplývalo, že by vozidlo malo patriť inej osobe a žalobcom boli po prvýkrát predložené doklady o tom, že sa stal vlastníkom, až dňa 06.12.2002. Poukázal tiež na skutočnosť, že zaradením sporného vozidla do súpisu konkurznej podstaty nedošlo k porušeniu žiadnej jeho zákonnej povinnosti.

28. Prvým rozsudkom vo veci č. k. 9Cbi/129/2005 - 104 zo dňa 13. mája 2008 rozhodol súd prvej inštancie o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 6.345.280,-Sk s úrokom vo výške 16,5% od 23.05.2002 do zaplata a zaplatiť zároveň žalobcovi náhradu trov konania. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že súd prvej inštancie s poukazom na § 6 ods. 2 ZKV v spojení s § 420 ods. 1 OZ vec posúdil tak, že na základe vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalobca od 23.05.2002 do 15.02.2005 nemohol realizovať svoje vlastnícke právo, a keďže nemohol realizovať zmluvu o prenájme vozidla, ktorú mal uzavretú s E.O. na prenájom na obdobie od 01.06.2002 do 01.06.2005 s mesačným nájomom 6.320,-Sk na jeden deň plus DPH uzavrel, že nárok je dôvodný a žalobcovi bola spôsobená škoda zodpovedajúca násobku dní, po ktoré bolo auto zadržané, a ceny takéhoto nájmu.

29. Rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo v konaní sp. zn. 5Obo/85/2008 rozsudkom zo dňa 27.

februára 2009 potvrdené. Na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora uznesením č. k. 1MOboV/3/2010 zo dňa 24. novembra 2011 najvyšší súd ako súd dovolací zrušil rozsudok odvolacieho súdu aj súdu prvej inštancie, a vec vrátil Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že kľúčovou otázkou pre správne právne posúdenie prejednávanej veci je otázka, či konanie správcu konkurznej podstaty v prejednávanom prípade je alebo nie je porušením jeho povinností vyplývajúcich zo zákona.

30. Najvyšší súd tu poukázal na svoje predchádzajúce rozhodnutie (sp. zn. 3Obo/53/2009), z ktorého vyplýva, že súpis podstaty vykonáva správca podstaty podľa pokynov súdu a do súpisu majetku konkurznej podstaty zaradiť každú vec, pohľadávku alebo práva, majúce majetkovú hodnotu, o ktorej má za to, že patrí alebo môže patriť do podstaty, i keď je tu pochybnosť, či do podstaty skutočne patrí. Zapísanie majetku do zoznamu podstaty dáva správcovi podstaty legitimáciu na jeho speňaženie. Zákon teda pri zapísaní veci do súpisu zakladá vyvrátiteľnú domnienku, že vec do konkurznej podstaty bola zapísaná správne. Tu odkázal aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Obo/202/2007, podľa ktorého nemá správca povinnosť skúmať existenciu vlastníckeho práva úpadcu k zapisovaným veciam.

31. S poukazom na ustálenú judikaturu tak najvyšší súd uzavrel, že súdy nesprávne právne posúdili vec, keď neaplikovali ust. § 17, 18 a 19 ZKV a konštatovali, že zapísaním motorového vozidla do konkurznej podstaty žalovaný porušil svoju povinnosť. Keďže správca konkurznej podstaty zapísal vozidlo na základe oznámenia príslušného dopravného inšpektorátu o evidovaní vozidla na úpadcu ku dňu vyhlásenia konkurzu, dovolací súd uviedol, že žalovaný v tom prípade postupoval s odbornou starostlivosťou, v súlade s právnym predpisom, pričom vec tvorila súčasť konkurznej podstaty až do právoplatného rozhodnutia súdu o jej vylúčení z konkurznej podstaty.

32. Po vrátení veci súdu prvej inštancie tento v poradí druhým rozsudkom č. k. 5Cbi/1/2012 - 358 zo dňa 31. októbra 2012 rozhodol tak, že pripustil čiastočné späťvzatie žaloby nad sumu 139.926,97,-Eur so 16,5% úrokom a nad 13% úrok od 15.04.2003 a v tejto časti konanie zastavil. Druhým výrokom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 139.926,97,-Eur s 13% úrokom od 15.04.2003 do zaplatenia. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že rekapituluje predchádzajúci stav konania a s poukazom na § 6 ods. 2 Zákona o konkurze a vyrovnaní v spojení s § 420 ods. 1 uzatvára, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že úpadca v deň vyhlásenia konkurzu nebol vlastníkom sporného motorového vozidla, ale bol ním žalobca. Žalovaný pri zostavovaní súpisu konkurznej podstaty vychádzal z potvrdenia dopravného inšpektorátu, v ktorom bolo uvedené, že držiteľom je úpadca. Vo svojom rozhodnutí opätovne zdôraznil, že žalobca nemohol v dôsledku konania žalovaného realizovať zmluvu o prenájme vozidla, čím mu bola spôsobená v konaní vyčíslená škoda za špecifikované obdobie.

33. V rozhodnutí súdu prvej inštancie je v čase vyhotovenia druhého rozsudku ako žalovaný označený Ing. Emil Čerevka, správca konkurznej podstaty úpadcu Chemkostav HSV, Humenné, a.s..

34. Na základe odvolania žalovaného najvyšší súd ako súd odvolací v konaní sp. zn. 1Obo/74/2012 uznesením zo dňa 28. apríla 2015 rozhodol tak, že v napadnutej časti (ukladajúcej povinnosť žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 139.926,97,-Eur s príslušenstvom) rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že skutkové zistenia a právne závery súdu prvej inštancie si navzájom odporujú a jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné. Súd prvej inštancie sa opomenul zaoberať právnou úpravou náhrady škody podľa ust. § 8 ods. 1 Zákona o konkurze a vyrovnaní a k právnemu posúdeniu v tejto súvislosti sa nevyjadril, napriek vyslovenému záväznému právnemu názoru dovolacieho súdu toto ustanovenie vo veci neaplikoval. Takéto opomenutie viedlo k naplneniu dôvodu pre zrušenie rozhodnutia podľa § 221 ods. 1 písm. h) OSP.

35. Odvolací súd poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu a jeho právny záver, že konanie správcu je právne dovolené a nemožno z neho dovodzovať zodpovednosť za škodu tak ako v návrhu činí žalobca. Ďalej odvolací súd poukázal na to, že z rozhodnutia súdu prvej inštancie nie je zrejmé, aké ustanovenia zákona aplikoval, poukazujúc len na ustanovenia § 6 ZKV a § 420 ods. 1 OZ, pričom sa nevysporiadal s právnym posúdením tak, ako bol zaviazaný dovolacím súdom a opomenul ustáliť aj otázku pasívnej

vecnej legitimácie žalovaného. Žalobca svoj nárok opiera o ust. § 8 ods. 1 ZKV a žiada uloženie povinnosti z tvrdeného porušenia osobnej zodpovednosti správcu, pričom žaluje subjekt úpadcu spôsobom zodpovedajúcim právnej úprave podľa § 14 ods. 1 písm. c) ZKV. V čase rozhodovania odvolacieho súdu tak nebolo stále zjavné, komu má byť povinnosť zodpovedajúca žalovanému nároku uložená, pričom z obsahu podaní vyplýva, že žalobca si zrejme zamieňa inštitút pohľadávky proti podstate, upravený v ust. § 31 ZKV, s inštitútom osobnej zodpovednosti správcu za spôsobenú škodu podľa § 8 ods. 2 ZKV, a tento nedostatok doposiaľ nebol v prvoinštančnom konaní odstránený.

36. Závažným dôvodom pre zrušenie už druhého rozsudku súdu prvej inštancie bola aj skutočnosť, že súd prvej inštancie nepostupoval v súlade s § 92 ods. 2 OSP v súvislosti s návrhom na zmenu účastníka na strane žalobcu, keď rozhodol o pripustení spoločnosti AZET s.r.o., Humenné na stranu žalobcu bez vyhotovenia písomného rozhodnutia takéhoto uznesenia.

37. Po vrátení veci súdu prvej inštancie žalobca vo svojom vyjadrení zo dňa 18.09.2015 predostrel svoje závery k doterajšiemu konaniu s poukazom na § 8 ods. 2 ZKV a rozpor správcu konať s odbornou starostlivosťou s tým, že podľa § 420 ods. 1 OZ každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti. Uviedol, že zo žalobného návrhu vyplýva, že žalobca žaluje správcu konkurznej podstaty, a nie úpadcu, a súd doposiaľ uložil vždy povinnosť správcovi, a nie úpadcovi. Zároveň dal súdu na vedomie, že došlo k zmene správcu konkurznej podstaty úpadcu Chemkostav HSV, Humenné, a.s. a súčasným správcom konkurznej podstaty je JUDr. Jana Závodská, a výslovne uvádza, že „povinnosť na zaplatenie v rozhodnutí musí byť uložená tomuto správcovi“.

38. Po vrátení veci podľa pokynu odvolacieho súdu vyhotovil súd prvej inštancie uznesenie č. k. 5Cbi/1/2012 - 423 zo dňa 29.01.2016, ktorým pripustil, aby z konania na starne žalobcu vystúpila spoločnosť Chemkostav TRADING, s.r.o. a do konania na jej miesto vstúpila spoločnosť AZET, s.r.o..

39. V poradí tretím rozsudkom rozhodol súd prvej inštancie opätovne priznaním žalovanej sumy s príslušenstvom žalobcovi, a to v zásade na základe rovnakej argumentácie, ako v predchádzajúcich rozhodnutiach s tým, že k odklonu od záväzného právneho názoru dovolacieho súdu neuviedol nič. Z odôvodnenia tiež vyplýva, že súd prvej inštancie sa nijako nezaoberal rozporom medzi označenou stranou konania a povahou nároku, o ktorom rozhoduje.

40. Vecnou legitimáciou, ako aktívnou tak pasívnou, sa vo všeobecnosti v civilnom konaní rozumie oprávnenie účastníkov vyplývajúce z hmotného práva. Vecnú legitimáciu má ten z účastníkov, komu svedčí stav z hmotného práva, teda kto je nositeľom subjektívneho práva (aktívna vecná legitimácia) alebo nositeľom subjektívnej povinnosti vyplývajúcej z hmotného práva (pasívna vecná legitimácia), o ktorých sa v konaní rozhoduje.

41. Podľa ust. § 8 ods. 2 ZKV je správca povinný pri výkone funkcie postupovať s odbornou starostlivosťou a zodpovedá za škodu vzniknutú porušením povinností, ktoré mu ukladá zákon alebo ktoré mu uloží súd.

42. Povaha uplatneného nároku smeruje k uloženiu povinnosti správcovi ako fyzickej osobe, správcovi, z ktorého činnosti mala žalovaná škoda vzniknúť. Najvyšší súd už niekoľkokrát vyslovil, že v ust. § 8 ods. 2 ZKV je upravená osobná zodpovednosť správcu konkurznej podstaty za škodu ním spôsobenú, pričom po zbavení tohto správcu funkcie správcu konkurznej podstaty, nový správca konkurznej podstaty za túto škodu osobne nezodpovedá (rovnako pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obo2,16/2015 z 9.2.2017). Samotný žalobca však označuje žalovaného ako správcu označeného úpadcu, teda spôsobom zodpovedajúcim označeniu podľa § 14 ods. 1 písm. c) ZKV, podľa ktorého jedným z účinkov vyhlásenia konkurzu je, že súdne a iné konania podľa osobitného predpisu, ktoré sa týkajú majetku patriaceho do podstaty, alebo konania o nárokoch, ktoré majú byť uspokojené z tohto majetku, možno začať na návrh správcu alebo podaním návrhu proti správcovi; ak ide o pohľadávky, ktoré treba prihlásiť v konkurze (§ 20), môže byť konanie začaté v súlade s ustanoveniami § 23 a 24.

43. Z rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré má v tejto veci záväzný charakter (a má oporu v ustálenej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu (sp. zn. 3Obo/53/2009, 3Obo/202/2007, 5Obo2,16/2015)) vyplýva, že správca musí do súpisu majetku konkurznej podstaty zaradiť každú vec, pohľadávku alebo práva, majúce majetkovú hodnotu, o ktorej má za to, že patrí alebo môže patriť do podstaty, i keď je tu pochybnosť, či do podstaty skutočne patrí. Zapísaním motorového vozidla do konkurznej podstaty žalovaný neporušil svoju povinnosť. Dovolací súd výslovne uviedol, že žalovaný v tom prípade postupoval s odbornou starostlivosťou, v súlade s právnym predpisom, pričom vec tvorila súčasť konkurznej podstaty až do právoplatného rozhodnutia súdu o jej vylúčení z konkurznej podstaty.

44. V čase rozhodovania dovolacieho súdu bol označeným žalovaným JUDr. Alexander Krajňák, správca konkurznej podstaty úpadcu. Aj takéto označenie správcu v spojení s označením žaloby ako žaloby voči fyzickej osobe - správcovi, viedlo dovolací súd k vysloveniu uvedeného právneho záveru.

45. Na nároku samotnom, teda smerujúcim voči fyzickej osobe - správcovi, žalobca zotrval, hoci následne menil označenie žalovaného vždy spôsobom zodpovedajúcim aktuálne vymenovanému správcovi konkurznej podstaty, t. j. následne voči Ing. Emilovi Čerevkovi a aktuálne voči JUDr. Jane Závodskej. Takéto označenie žalovaného v spojení s uplatneným nárokom musí viesť k záveru, že označený žalovaný nie je pasívne vecne legitimovaný v konaní o náhradu škody spôsobenej správcom podľa § 8 ods. 2 ZKV.

46. Označená správkyňa JUDr. Jana Závodská nemôže byť pasívne vecne legitimovanou, voči nej ako fyzickej osobe zodpovedajúcej podľa § 8 ods. 2 ZKV v spojení s § 420 OZ musí byť žaloba zamietnutá, keďže v čase vzniku tvrdenej škody nebola správkyňou konkurznej podstaty označeného úpadcu. Nestretáva sa u nej naplnenie potrebných predpokladov pre vznik nároku na náhradu škody, t. j. osoba škodcu a škoda, ktorá mala vzniknúť z činnosti takéhoto škodu a kauzálny nexus medzi týmito základnými predpokladmi.

47. Odvolací súd len na upresnenie uvedenej úvahy uvádza, že označenie strany sporu spôsobom zodpovedajúcim nárokom uplatňovaným podľa § 14 ods. 1 písm. c) ZKV voči správcovi zároveň musí viesť k záveru, že nemožno vyhovieť ani takémuto návrhu. Tu z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitimácie aj takto označeného žalovaného, keďže žalobný návrh a celé konanie, v súlade s návrhom žalobcu, je vedené ako konanie o nároku z osobnej zodpovednosti správu konkurznej podstaty, a nie ako nárok voči úpadcovi v intenciách predpokladov pre naplnenie riadne podanej incidenčnej žaloby.

48. Vecná legitimácia vyjadruje postavenie účastníka konania v hmotnoprávnom vzťahu (niekedy aj v procesnoprávnom vzťahu), ktoré v konečnom dôsledku vedie k úspechu alebo neúspechu v konaní. Účastník konania, ktorý je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti (záväzku), má pasívnu legitimáciu. Vecná legitimácia sa na začiatku konania tvrdí. Súd žalobe vyhovie len vtedy, ak žalobca žaluje osobu, ktorá je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti. Ak sa to v konaní nedokáže, súd žalobu zamietne so záverom o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného bez ohľadu na prípadné zistenie, že nositeľom pasívnej vecnej legitimácie je iný subjekt, ktorého ale žalobca za žalovaného neoznačil (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 18. januára 2012, sp. zn. 6Cdo/214/2011).

49. Keďže označenie žalovaného nezodpovedá nároku uplatnenému v konaní, teda žalobcom označená žalovaná nie je nositeľkou hmotnoprávnej povinnosti, ktorá jej má byť výrokom súdu uložená, pričom súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalovanú k povinnosti zaviazal, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie postupom podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalobu zamietol.

50. O trovách konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a 262 ods. 1, 2 CSP a ich náhradu priznal úspešnej žalovanej proti žalobcovi, ktorý úspech nemal. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

51. Rozhodnutie bolo prijaté členmi odvolacieho senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0 (ust. § 393 ods. 2, posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca, alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je do volacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak: a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany, podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisovo rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP). Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).